

ook hier en daar in het oosten en noorden des lands is gekomen) in het westen een veel algemener karakter aan, ja men mag wel zeggen dat overal waar sprake was van een georganiseerd werkverband, van dat verband uit pogingen werden ondernomen om extra voedsel in de wacht te slepen. Bij een school konden dat enkele onderwijzers of docenten doen ten behoeve van hun collega's en zo ging het veelal ook bij kantoren en overheidsdiensten.

Een verslag over een voedselreis naar Friesland, in januari en februari met officiële papieren ondernomen ten behoeve van het personeel van het in Amsterdam gevestigde rijksbureau voor hout¹, geeft een duidelijk beeld van de moeilijkheden die soms bij de aanvoer van dat extra voedsel moesten worden overwonnen.

Voor die reis begonnen twee medewerkers van het rijksbureau, van wie een zijn vrouw en kinderen meenam teneinde hen in Friesland achter te laten, op 17 januari om drie uur des middags in Amsterdam een vrachtauto, uitgerust met een houtgasgenerator, naar de plaats te duwen waar hout en het voor het 'starten' van de generator benodigde houtskool kon worden ingeladen; dat duwen duurde twee-en-een-half uur. Om kwart over zes reed de auto uit Amsterdam weg; zij kwam tegen elf uur des avonds in Zwolle aan. Daar weigerde de motor. De auto werd toen naar een garage in Zwolle geduwd, hetgeen drie uur vergde. De nacht werd in die garage wakend doorgebracht; men zat er op stoelen. De tweede dag van de tocht verstreek met vergeefse pogingen om de auto weer op gang te krijgen; er werd een accu geleend van een Duitse wachtpost en ergens in Zwolle vond men 'na vele uren heen en weer fietsen' (op een geleende fiets) houtskool, want de voorraad die uit Amsterdam was meegenomen, was verbruikt bij de vele pogingen om de generator weer brandend te krijgen. Op de derde dag van de tocht werden paarden gehuurd om de auto op gang te brengen, hetgeen na enkele uren ploeteren omstreeks het middaguur zowaar lukte. 'Vertrokken tijdens hevige sneeuwstormen.' Men wilde Sneek bereiken maar bracht het na bijna zes uur niet verder dan tot bij Heerenveen waar de motor opnieuw afsloeg en de auto zes uur lang moest worden geduwd voordat een plaats was gevonden waar zij kon worden gestald. Op de vierde dag van de tocht werd zij vandaar 'door dikke sneeuwlaag' naar een garage geduwd. Een van de medewerkers van het rijksbureau vertrok toen per fiets (weer geleend) naar Sneek dat hij bereikte doordat een

¹ (Rijksbureau voor hout) 'Rapport over de reis naar Friesland voor voedselvoorziening' (z.d.) (*FiWi, Abt. Forst- und Holzwirtschaft*, map 23, 9).